

פרשת תרומה

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן... וכן תעשו (כה,ח-ט)

יש להבין:

(א) מדוע לא נאמר "ועשו לי בית (שישמש) מקדש"?

(ב) מהו "ושכנתי בתוכם" לשון רבים. לכאורה היה לו לומר "ושכנתי בתוכו"?

אלא: בני ישראל נצטוו "להעתיק" את המקדש העליון, הרוחני, ולבנות משכן גשמי שיהיה "מרכבה" אליו. לכן נאמר "ועשו לי מקדש" (ולא בית-מקדש), כי הציווי הוא שבני ישראל יעתיקו את ה"מקדש" העליון.

ומנין הכוח לבריות, בשר-ורם, להקים מקדש כדמות מקדש העליון? לכך נאמר, "ושכנתי בתוכם", בתוך כל אחד מעושי המלאכה. הקב"ה מבטיח שתישרה עליהם השכינה כדי שיוכלו לעשותו כתבניתו העליון.

(כתר-שם-טוב סימן שיט דף מב עמ' ג')

בטבעות הארון יהיו הבדים לא יסודו ממנו (כה,טו)

בטעם הדבר כתב "החינוך" (מצווה צו):

"נצטוונו לכל נסיר בדי הארון ממנו, פן נהיה צריכים לצאת עם הארון לשום מקום במהירות, ואולי מתוך הטרדה וחיפזון לא נבדוק יפה להיות בדים חזקים כל הצורך... אבל בהיותם בו מוכנים לעולם ולא יסורו ממנו, יעשו אותן חזקות".

לפנינו מוסר השכל נפלא: אדם הלומד תורה הריהו משול לארון, שבו ניתנו הלוחות. בנוסף להתמסרותו ללימוד התורה, עליו להיות מוכן תמיד להביא את התורה – ובמהירות – אל כל אחד ואחד מישראל, בכל עת ובכל מקום שיהא צורך בכך.

(לקוטי שיחות כרך טז, דף 334)

לזכות

האחים התמימים הדגולים לבית

דייטש

הרה"ח ר' זלמן, ר' יוסף, ר' אברהם-משה

וגיסם ר' גבריאל גופין שיחיו

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תקא

ערב שבת-קודש
פרשת תרומה
ה' באדר ה'תשס"ד



יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

לוח השבוע

יום, נושאים כפיים בתפילה זו⁵⁰, וכשאין נושאים כפיים אומר הש"ץ ברכת כוהנים. אומרים תחנון, ו'אבינו מלכנו'⁵¹.

כ"ק אדמו"ר הנהיג מחדש את המנהג שנהגו בעבר בקהילות ישראל על-פי המשנה, לומר 'דברי כיבושין' בימי תענית ציבור לאחר תפילת מנחה⁵².

צאת הכוכבים באזור השפלה: 6:05.

"יש להתחזק ולהוסיף ביתר שאת וביתר עוז... בכל ענייני תורה ומצוות... ומתחיל משבת שלפני וסמוך לפורים, בעניינים המותרים ביום השבת. כולל גם הזוהרות שלא לטלטל המגילה עד לאחר צאת השבת⁵³. ויש לחקור בנוגע להכנת המגילה מערב שבת – האם כדאי להוציא את המגילה ממקומה הקבוע בכל השנה כולה ולהניחה במקום עראי במשך כל יום השבת (אף שאין זה דרך כבוד) כדי שתהא מוכנה מיד להקריאה במוצאי שבת, ללא טירחא דציבורא שיצטרכו לילך ולהביא המגילה לבית-הכנסת"⁵⁴.

48) בסרטי הווידאו נראה, ש(גם) כאשר היה הרבי ש"א, התחיל את החזיקידיש במנחת ת"צ מייד לאחר סיום ברכות-ההפטרה (כדי למנוע הפסק, ע"ד מנהגו במנחת ש"ק), ותוך-כדי אמירתו אמרו 'יהללו והחזירו את הש"ת לארצה'.

49) לוח כולל-חב"ד בצום גדליה, ממשנה-ברורה ס"י תקס"ו סוף ש"ק כא וש"ת מנחת-אלעזר ח"ב ס"י עד.

50) לוח כולל חב"ד⁵¹ בצו"ג, עשרה בטבת וכו', ובתענית זו נשמט. ולכאורה יש לנוהגים כך להקפיד עכ"פ כהספרדים שלא לישא כפיים אלא תוך חצי שעה שלפני השקיעה (כ" החיים שם ס"ק ז, ע"פ הבי"ח. וראה ילקוט-יוסף ח"ה ע"מ 550 וש"י, ונעטי-גבריאל ה"ל בין-המצרים פ"ג ס"ו וש"ט).

51) לוח כולל-חב"ד (כיוון שאין זה ערב פורים).

52) ראה לקוטי-שיחות כרך כ ע"מ 352, וש"י.

53) "ראה השקלא-זוטריא בזה בשערי תשובה או"ח ר"ס תרצ"ג. ערוך השלחן שם ס"ג. ועוד" (ומשמע דלא כהמקילין בהבאה לביה"כין וקריאה בשבת, ועכ"פ בעצם הטלטול, נסמנו בילקוט יוסף ח"ה ע"מ שטו ה"א ובפסקי תשובות ס"י שח סק"ח).

54) סה"ש תשי"ג ח"א ע"מ 351 הערה 130, 'שערי המועדים – חודש אדר' ס"י נה (א. חבל שהתחילו שם מאמצע עניין. ב. חבל שלא נתק כלל בסי' שערי ה' ומנהג, גם לא בחלק ה).

עבור כל בני הבית⁴⁵], ובאופן שההורים עוזרים להם, שיוכלו לתת זאת מתוך הרחבה, ושיישאר להם עוד מספיק כסף לצורכיהם, כך שלא יחסר להם כלום⁴⁶.

מנחה:

התפילה – "בשעה מאוחרת"⁴⁷. וידבר וקטורת, אשרי, חצי קדיש, קריאת 'ויחל' כבשחרית, לשלושה עולים, והשלישי הוא המפטיר, ואין אומרים לאחריה חצי קדיש. מפטירים "דרשו ה' בהימצאו", ומברך אחר-כך שלוש ברכות עד 'מגן דוד'. יהללו, חצי קדיש⁴⁸.

מי שאינו מתענה וקראוהו לעלות לתורה, וצר לו להודיע זאת מפני חילול השם – יעלה⁴⁹.

גם היחיד אומר 'עננו' בשומע תפילה, ללא חתימה, ומסיים "כי אתה שומע", ואם שכח (וכבר אמר שם ה' דסיום הברכה) אומר בלא חתימה אחרי 'אלוקי נצור' קודם 'יהיו לרצון' האחרון, והש"ץ אומר כבשחרית בין 'גואל ישראל' ל'רפאנו'. הנוהגים נשיאת-כפיים בכל

45) מג"א תרצ"ד ס"ק ג מהנהגות מיימוניות, כ" החיים שם ס"ק כו, דרכי-חיים-ושלום ס"י תתמג, שיחת תענית אסתר תשמיט – 'אוצר' ע"מ רג. – ולכאורה כאשר הם נותנים בעצמם, אין האב צריך לתת עבורם.

46) שיחות-קודש תשנ"ב ח"ב ע"מ 787. ובספר-המנהגים שם, שהאדמו"ר נותן מחצית-השקל גם בעד הרבנית ובנים ובנות קטנים, ע"כ. וכמו ששינו (שקלים פ"א מ"ה) "אם שקלו – מקבלים מהם".

אגב, מהלשון 'מחצית-השקל' (שהיא לשון הרבי עצמו) מוכח שאין צריך להיזהר ולומר "זכר למחצית-השקל". (ולא כמנהג העולם שנהגים בו, וכ"ה בלוח כולל-חב"ד, ע"פ מסכת סופרים פ"א ה"ד, סידור רע"ג, שו"ת גאונים מורה ומערב ס"י מ, שו"ת מהרש"ם ח"ב ס"י עד ועוד).

והטעם נבאר בשיחות-קודש תשכ"ו ע"מ 219, כיוון שמוכח מהמ"ב ב"ב ט"א, ופירש"י ותוס' שם, וכן מהלימוד מהפסוק "כי באמונה הם עושים" שנאמר במחצית-השקל, לענייני צדקה – שגם עניינה של מחצית-השקל עצמה הוא צדקה, עיי"ש. וראה גם לקוטי-שיחות כרך כ ע"מ 469.

סה"ש תשמי"ט ח"א ע"מ 287.

47) ספר-המנהגים ע"מ 48 בהערה – ע"פ הגמ' (תענית כו, סע"ב. הובאה להלכה בשו"ע אדה"ז ס"י קכט ס"א), שבתענית "שאיין בהן נעילה" נוהגים להתפלל מנחה רק "סמוך לשקיעת החמה".

מזרה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ה' באדר ה'תשס"ד – י"ב באדר ה'תשס"ד

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ה' באדר	ה' מתנות עניים. פרק ח-י.	ה' שבת. פרק יז.	מ"ע קל. קצה. מל"ת רלב.
ש"ק	ו' באדר	ה' תרומות.. בפרקים אלו.	פרק יח.	מ"ע קכו. קכט.
א'	ז' באדר	פרק ד-ו.	פרק יט.	מל"ת קנד.
ב'	ח' באדר	פרק ז-ט.	פרק כ.	מל"ת קלג. קלד.
ג'	ט' באדר	פרק י-יב.	פרק כא.	מל"ת קלה. קלו.
ד'	י' באדר	פרק יג-טו.	פרק כב.	מל"ת קלו.
ה'	י"א באדר	ה' מעשר.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק כג.	מ"ע קכו.
ו'	י"ב באדר	פרק ד-ו.	פרק כד.	מ"ע קכו.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זמן זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד' לפני הזריחה							
ו', ה' באדר	4.13	4.59	5.21	6.17	9.01	11.54	12.24	5.36.2	5.59
ש"ק, ו' באדר	4.11	4.58	5.20	6.16	9.00	11.54	12.24	5.37.0	5.59
א', ז' באדר	4.10	4.57	5.19	6.15	8.59	11.53	12.23	5.37.7	6.00
ב', ח' באדר	4.09	4.56	5.17	6.13	8.59	11.53	12.23	5.38.5	6.01
ג', ט' באדר	4.08	4.55	5.16	6.12	8.58	11.53	12.23	5.39.2	6.03
ד', י' באדר	4.07	4.54	5.15	6.11	8.57	11.53	12.23	5.40.0	6.04
ה', י"א באדר	4.06	4.53	5.14	6.09	8.57	11.53	12.23	5.40.7	6.05
ו', י"ב באדר	4.04	4.51	5.13	6.08	8.56	11.52	12.22	5.41.5	6.06

* הזמנים מתייחסים לאזור השפלה. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות. ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין. *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ו בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש
תרומה	4.59	6.12	5.14	6.14	5.04	6.13	5.17	6.16
תצוה	5.04	6.17	5.19	6.19	5.10	6.18	5.22	6.20

עורך ראשי: מנחם-מענדל ברוד • עורך: שניאור-זלמן רודמן • הגהה: יוסף-יצחק איידלמן

מרו"ל: מכון ליובאוויטש שע"י צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: http://chabad.org.il דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

'ברך עלינו שנה טובה'; 'זכרנו ל...'; 'ולא זכרנו בספר'³³] / ואנחנו לא נדע / חצי קדיש.

קריאת התורה:

קוראים 'יחל' בשחרית ובמנחה גם אם יש רק שלושה מתענים³⁴.

מי שאינו מתענה, לא יקראוהו לעלות לתורה³⁵. ואם קראוהו בשחרית – יעלה³⁶.

את הפסוקים: "שוב מחרון אפך..."; "ה' ה' אל-הרום... ונקה", "וסלחת לעוננו" – אומר הציבור בקול רם ורק אחר ססימו, אומרם הקורא בתורה³⁷. כ"ק ארמור נשיא דורנו, כשעלה לתורה, התחיל לאומרם יחד עם הציבור³⁸.

בקריאת הפסוק "ויקרא בשם ה'"³⁹ יש להפסיק מעט בין "בשם" ל-"ה'", כי בפסוק

מופיע תחת המלה "בשם" טעם מפסיק, הטעם 'טיפחא'.

מהצית-השקל:

נותנים 'מהצית-השקל' לצדקה [ובפרט לבית-הכנסת ובית-המדרש, שהם ברוגמת המשכן והמקדש⁴⁰] ביום התענית⁴¹ לפני מנחה⁴², וזכר למחצית-השקל שקשורה לנס פורים, "הקדים שקליהן לשקליו"⁴³.

כל אחד נותן שלוש מטבעות של 'מחצית' מן המטבע הקבוע באותו מקום ובאותו זמן [שלושה חצאי ש"ח]⁴⁴, ומנהג זה כולל את כל ישראל, ועל-כל-פנים – כל אחד מבין עשרים שנה ומעלה, או החל מ"ג שנה. ומה טוב ומה נעים – שיחנכו גם קטנים לתת ג' מחצית-השקל מכספם [ו'מפורסם המנהג לתת גם

שם עמי קא.

33 ספר-המנהגים עמ' 45.

34 ספר-המנהגים שם.

35 שו"ע ס' תקס"ו ס"ו בשם יש מי שאומר, והוא למעשה בשו"ת צמח-צדק (שער-המילואים ח"א ס' י, ובמהדורת תשנ"ד או"ח ס' ק).

במשניב ס"ק כ הביא מסידור דרך-החיים דה"ה למי שאין בדעתו להשלים התענית, ויש מקילין בזה (שערי-אפרים ש"א ס"ט רק במקום צורך גדול, ובשו"ת שואל ומשיב תניא ח"ב ס' נח ושו"ת אפרקטא דעניא ס' עז מקילין בכלל, ולכאורה כן משמע משו"ת ה"צ הנ"ל המביא לצירוף גם י"ז שאכלו פחות מכשעור"י שהרי מדובר שאח"כ יאכלו כרגיל).

36 לוח כולל-חב"ד.

37 שערי-אפרים שער ח סעיף קז.

38 וסיים עם הש"ץ, 'התקשרותי גיליון מ ס"ע 18. ודלא כמ"ש בשערי-אפרים שם, שאומר רק עם הש"ץ.

39 לוח כולל-חב"ד, צום גדליה. במנ"א (תקס"ח ס"ק ה, בשם אבודרהם) כי זאת על האמירה **בתפילה**. ומשי"כ זאת בלוח רק בקשר **'לקרה"ת**, י"ל כיוון ששם חייבים לקרוא

דווקא כפי הטעמים (לקוטי-שיחות כרך טז עמ' 572. ומשמעם – **ש'ה** קרא, כפי רש"י ורמב"ם, וכ"פ הרא"ם בדעת רש"י), אבל בתפילה ייתכן לפרש **שמשא** קרא (כפי האברבנאל, וכ"פ הגוי"א והדברי דוד בדעת רש"י. גם בדרי"ל יש מקום לבי' הדעות, ראה תורה-שלמה שם אותיות מח"נה), ולכאורה לפי הנהוג כשאומרים 'אל מלך' מפסיקים בין התיבות הללו, משא"כ כשאומרים 'אל ארך אפים'. וע"ע.

40 משיחות ש"פ שקלים תשכ"ד ותשמ"ב. אך אין בזה חיון שלילת תנינת צדקה או לעניים כפשוטה, ראה סה"ש תשי"ו

עמ' 303 (לקו"ש ח"א עמ' 182, וסה"ש תנשי"א ח"א עמ' 320) – 'אוצרי עמי רגנ. וכשמניחים הגבאים קערה, רצוי לצייץ בה במפורש לאיוו מטרה נותנים.

41 ספר-המנהגים – מנהגי פורים. ומלשון זו נראה שאין זה רק קדימת הנתינה לפני פורים, אלא שיש לזה קשר ענייני עם **התענית**, כמ"ש במקור הדברים (מהרי"ל עמ' תכא, הובא בד"מ ס' תרצ"ד). ובכ"פ החיים שם ס"ק כה מבאר "כדי שיהא צדקה עם התענית לכפר". ומסיים, שמטעם זה יש לתיתו או גם כשחל פורים במוצאי-שבת. וכ"כ בלוח כולל-חב"ד. ולכאורה עפ"י צריך לתיתו או גם **בירושלים ת"ו**, וכמ"ש בלוח ע"ר-חיים, ולא כמ"ש בלוח כולל-חב"ד לתיתו שם במנחת פורים-דפדפים. וע"ע.

42 לוח כולל-חב"ד, ע"פ הרמ"א תרצד ס"א ממנהרי"ל.

43 ספר-השיחות תשי"ג ח"א עמ' 299.

44 רמ"א שם. בעבר לא היו באר"ק מטבעות של 'מחצית', ולכן הורגלו לתת חצאי דולרים (ראה לוח ע"ר-חיים ופסקי-תשובות ס' תרצ"ד הערה 25), אבל כעת אין טעם לזה. וכן לא מצאתי טעם למה שיש נותנים ג' פעמים ג' מחציות.

עניינה: נתינה בת"א-אחת סכום השווה לכל, דהיינו עבודה שלמעלה מגדרי האדם – 'התועודיות' תשי"ג ח"ב עמ' 311. ומחשבתם לה: א) ברמ"א או"ח ר"ס תרצ"ד – כנגד ג' פעמים שכתוב 'תרומה' בפי שקלים. ב) רמז לשלושת ימים שהתענו בימי אסתר, כדאיתא בספרים (מטה-משה ס' תשנ"ו, אי"ר ס' תקס"ו ס"ק ב) שביום התענית יש לתת סכום הסעודות לצדקה, כדי שמה שאינו אוכל ושותה באותו היום אכן יעלה לקדושה ממש – שערי-המועדים, אדר, עמ' קמה. ג) ע"ד 'אוריין' תליתאי לעם תליתא"י רמז למתן תורה בפורים 'קיימו מה שקיבלו כבר', 'התועודיות' תנשי"א ח"ב עמ' 332.

"עד דלא ידע" - 'נקודה' אחת שלמעלה מהתחלקות

שמחת המועדים, כולל הג'הפסח, היא באופן של מדידה והגבלה, מה-שאין-כן שמחת פורים היא באופן של יציאה ממדידה והגבלה – "חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע" □ קביעתו של הג' הפורים ליום אחד דווקא קשורה קשר הדוק לכך שגזירת המן הייתה הן על הזכרים והן על הנקבות, "מנער ועד זקן טף ונשים" □ משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. אודות ימי הפורים – איתא במגילת תענית:

"א"ר יהושע בן קרחה מיום שמת משה לא עמד נביא וחדש מצווה לישראל חוץ ממצוות פורים, אלא שגאולת מצרים (שהיתה על-ידי משה) נוהגת ז' ימים, וגאולת מרדכי ואסתר אינה נוהגת אלא יום אחד."

וממשיך שם: "דבר אחר, ומה גאולת מצרים שלא נגזרה גזירה אלא על הזכרים, גאולת מרדכי ואסתר שנגזרה על הזכרים ועל הנקבות, מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד", על-אחת-כמה-וכמה שאנו חייבים לעשות אותם יום-טוב בכל שנה ושנה."

ב. והנה, ממה שנאמר בפסיקא הב' "דבר אחר", מובן, ששני הפסיקאות הן שני פירושים על עניין אחד, אלא שהם חלוקים בטעם הדבר. כלומר: כשם שבפסיקא הב' נתבאר טעם גודל השמחה דפורים (שנגזרה גזירה על הזכרים ועל הנקבות) במכל-שכן מהשמחה

דפסח (שלא נגזרה גזירה אלא על הזכרים), כמו כן גם הפסיקא הא' באה לבאר את המעלה דשמחת פורים יותר משמחת פסח. וכמבואר במפרשים המעלה דגאולת פורים שאינה נוהגת אלא יום אחד לגבי הגאולה דפסח שנוהגת ז' ימים – שרואים בטבע בני-אדם ששמחה שמתחלקת לכמה ימים, אינה בתוקף ובהתלהבות כל-כך כמו בשמחה שמרוכזת ונקבעה כולה ביום אחד.

כלומר: כיוון שהשמחה דפסח היא ז' ימים, הרי אי-אפשר שתהיה ההתלהבות בתוקפה במשך ז' ימים, וזוהו מוכח שגם ביום הראשון אין השמחה בתוקף כל-כך, שהרי זה אותו היום-טוב; מה-שאין-כן בפורים שאינו נוהג אלא יום אחד, יכולה להיות השמחה בתוקף גדול ביותר.

ג. זאת ועוד:

כיוון שבפירוש הב' נאמר **הטעם** שבגללו גדלה מעלת השמחה דפורים ("גאולת מרדכי

(3) ראה ספר "דבר יום ביומו" י"ד אדר.

(1) פ"ב.

(2) אסתר ג' יג.

ואסתר שנגזרה על הזכרים ועל הנקבות... על-אחת-כמה-יזכמה כו') – מסתבר לומר שגם בפירוש הא' נאמר **הפעם** שבגללו נהגת שמחת פורים יום אחד, כך, שיכולים לחגוג אותה בכל התוקף.

ויש לומר, שעניין זה מבואר בתחילת הפיסקא – "מיום שמת משה לא עמד נביא וחדש מצווה לישראל חוץ ממצוות פורים": ויובן על-פי המבואר בדרושי פורים, שכאשר רואים שישנו עניין שמגיע למטה מטה יותר, הרי זו הוכחה ששורשו ומקורו הוא למעלה ביותר.

ועל-דרך זה בענייננו: איתא בגמרא, "זקנים שבארתו הדור אמרו פני משה כפני משה" (ואילו) פני יהושע (היינו, אפילו מי שנאמר בו "לא ימש מתוך האוהל", הרי זה רק) כפני לבנה", ועל-אחת-כמה-יזכמה בנוגע לנביאים שלאחרי זה, עד להזמן דנס פורים.

וכיוון שרואים שבאותו זמן היו יכולים לחדש ולקבוע מצווה, כמו המצוות שנצטוו על-ידי משה – הרי מזה גופא מוכח, שהמקור לעניין זה הוא גבוה יותר מענייני המצוות שנצטוו על-ידי משה. ועל-דרך מאמר רז"ל¹⁰ "חמורים (או "ערבים") דברי סופרים יותר מדברי תורה", והרי פורים הוא מז' המצוות דרבנן, דברי סופרים⁹.

אלא, כיוון שכל העניינים צריכים להיות על-ידי התורה, הרי גם העניין דפורים מרומז

(4) שערי-אורה שער הפורים ד"ה יביאו לבוש מלכות פי"ב ואילך. פלי"ב ואילך.
(5) ב"ב עה, סע"א.
(6) תשא לג"א.
(7) חסר קצת (הפירו').
(8) ראה סנהדרין פחב, (במשנה). ירושלמי שם פי"א ה"ד. ע"ז לה"א. ירושלמי שם פ"ב ה"ז. ועוד.
(9) רמב"ם ריש הל' מגילה. וראה סה"מ תש"ח עמ' 165 בהערה. וש"נ.

(10) מגילה ז, א.
(11) בשלה יז, ד.
(12) תקו"ז תכ"א (ז, ב). וראה תו"א מג"א צב, ד, צה, ד. קא, א. ובכ"מ.
(13) ראה תו"מ ח"ה עמ' 209. וש"נ.
(14) משל"ו, כג.
(15) ראה לקו"ש ח"ה עמ' 121. וש"נ.
(16) מגילה יב, א.
(17) תו"א מג"א צז, א. קכ, ד. ובכ"מ.
(18) אסתר ח, יז.

ומניקה¹⁶, ויולדת כל ל' יום¹⁶ – פטורים מהתענית¹⁷.

אומרים אותן בעמידה²³, ובמיוחד: אשמנו, י"ג מידות, שמע קולנו, וכן אבינו מלכנו. מנהגנו לאומרן אחרי אמירת תחנון, 'והוא רחום' ו'שומר ישראל'²⁴, בסדר דלהלן²⁵:

קווה קיווינו / כרחם / אלוקינו ואלוקי אבותינו, אדם בקום / א-ל מלך²⁶, ויעבור / כי עמך / כרחם / אלוקינו ואלוקי אבותינו, אתה הא-ל / א-ל מלך, ויעבור / במתי מספר²⁷ / א-ל מלך, ויעבור / זכור רחמיך²⁸ / זכור לנו ברית אבות / זכור לנו ברית ראשונים / שמע קולנו²⁹ / הרשענו ופשענו³⁰ / משיח צדקך / א-ל רחום שמך / עננו ה' עננו / מי שענה לאברהם / רחמנא דעני³¹ / 'אבינו מלכנו' הארוך³², ובו:

מי שלא ישן, מותר לו לאכול עד שיעלה עמוד השחר¹⁶. השוכב לישון וברעתו להשכים לאכול או לשתות, יתנה בפירוש לפני השינה שיוכל לאכול או לשתות. ואם רגיל לשתות בקומו, אין צריך להתנות לשתיה¹⁹.

עלות השחר במרכז הארץ לדעה המקדימה ביותר: 4:06.

הציבור אומר 'עננו' רק במנחה. הש"ץ אומר (בחזרת הש"ץ) 'עננו' בברכה בפני עצמה בין ברכת 'גואל ישראל' לברכת 'דפאנו', 'אם יש בבית-הכנסת אף רק שלושה מתענים'²⁰. ואם אין, אומרו ב'שומע תפילה'²¹.

(15) רמ"א שם. והיינו במעוברת אחר מי יום או שמרגשת חולשה יתירה, ומניקה – בפועל (ראה נטעי-גבריאל בין המצרים פי"ה, ושי"ח).

(16) דינה כחולה (ש"ייע אדה"ז סי' של ס"ה), נטעי-גבריאל שם.

(17) לעניין חתן וכלה בו ימי המשטה בעתנית זו דנו בפוסקים, ורבים מקילין. ראה משניב סי' תרפ"ו בשער הציון סי' ק טז, כף-החיים תקמ"ט סק"י ותרפ"ו סקט"ו וסי' כח, קיצושיע סי' קמא ס"ב, שו"ת יחוה-דעת ח"ב סי' עח, ונטעי-גבריאל נישואין ח"ב פכ"ה סי' ג' וש"נ. וכל שכן בקביעות הנוכחית, כמובן.

(18) בסידור אדה"ז יסדר ספירת העומר' כי שהצום מתחיל בעלות השחר. וראה אגה"ת פי"ג, לקו"ש כך כב עמ' 313 ויהתקשרות גיליון קא עמ' 17. שיחות-קודש תשנ"ב ח"ב עמ' 494 ע"י ציון 12.

(19) ש"ייע סי' תקס"ד ונו"כ. באג"ק ח"ג עמ' עה איתא, שגם לפי האוסרים זאת בכלל על-פי האוהר, מותר לכל הדיעות באם עושה זאת לרפואה, לכוון דעתו בתפילה וכיוצא בה.

(20) ספר-המנהגים עמ' 45, וש"ייע לפסקי דינים לאדמו"ר הצמח-צדק או"ח סי' תקס"ו ולשו"ת שלו שער המילואים ס"ח, עיי"ש. ואף באג"ק ח"ט"ו עמ' שיג ובהגהות הרבי ללוח כולל-חב"ד תשט"ו (הבא בלוח זה להיום) מעתיק הרבי רק "גי מתענים" ללא איזכור ה"שבעה שאכלו" כלל (וראה 'התקשרות' גיליון לג עמ' 18).

(21) משנה ברורה סי' תקס"ו ס"ק ג.

(22) סידור תהילות ה' עמ' 359. ובהוצאת קה"ת אה"ק שלהי תשס"ב עמ' 394.

(23) מובא מסי' קיצור של"ה.

(24) כך נהגו תמיד במניין של הרבי בתענית ציבור שחלה בימי שני וחמישי (ואינו דומה לסדר הסליחות דצום-גדליה, כי שם נכלל 'שומר ישראל' בנוסח הסליחות).

סי' ק יג. לוח כולל-חב"ד.

(25) ע"פ לוח כולל-חב"ד, ספר-המנהגים עמ' 53, וילקוט טעמים ומקורתי של הרבי שבסוף הסליחות – מנהג חב"ד.

כשהיה הרבי מתפלל עם הציבור (כגון בעברו לפני התיבה בשנות האבלות תשכ"ה ותשמ"ח), לא היה אומר 'אשמנו, כיוון שכבר אמרו בסדר התפילה, אך בשנת תשכ"ו יצא אל הציבור רק לאמירת הסליחות, ואז אמר 'אשמנו' מפני שלא היה זה אצלו בסדר התפילה ('אוצר' עמ' רז).

(26) וצ"ל בו 'כהודעת', כנדפס בכל מקום במחזור השלם ובסליחות – מנהג חב"ד. ובסידור תהילות ה' הוצאת קה"ת אה"ק שלהי תשס"ב.

(27) פיוט מסוג 'פומון'. בוודאי מתענית אסתר תשמ"ח ברור שהרבי חזר את כל החרוז הראשון גם בין כל בית ובית.

(28) סידור תהילות ה' עמ' 347. בהוצאת קה"ת אה"ק שלהי תשס"ב עמ' 406. וצ"ל 'פקדנו' בישועתך, ללא וא"ו, כבפסוק, וכן נדפס בסליחות – מנהג חב"ד.

(29) פתחים הארון ואומרים פסוק אחר פסוק, חזן וקהל, עד הפסוק יאל תעזובני ועד אלא בכלל, ואחרי "אתה תענה, ה' אלוקינו" סוגרים הארון.

(30) מודלים "אי"א... אשמנו... סרנו...", כיוון שכבר אמרו זאת בנוסח התפילה.

(31) במניין של הרבי נהגו תמיד לנגן תפילה זו בסיום הסליחות (ספר-הניגונים, ניגון רמז).

(32) במניין של הרבי נהגו תמיד לנגן: "אבינו מלכנו, אין לנו מלך אלא אתה" (ספר-הניגונים, ניגון ו).

אין מנהגנו לומר חלק מ'אבינו מלכנו' פסוק בפסוק קהל וחזן, אלא אומרים כולו יחדיו מתחילה ועד סוף ('אוצר' אלול-תשרי עמ' קב).

בסידורי תורה-אור ותהילות-ה', והחל משנת תשמ"ט גם במחזור השלם, נדפס: **זכויות** ה'ז' בשבא וה"כ' בשורוק, וזאת ע"פ לוח התקין לסידור תו"א (ג.י. תשי"א) – 'אוצר'

שבת קודש פרשת תרומה,

ו' באדר

בקריאת התורה, קריאת 'שלישי' מתחילה מפרשת המנוחה: ועשית מנורת זהב טהור (כה, לא).⁸

בשבת אחר חצות, כבר מתחילים העניינים השייכים לז' אדר, הרי זו 'עת רצון' לקבל החלטות טובות בנוגע לכל העניינים הקשורים לז' אדר, ולכל לראש: החלטות טובות בדבר ההוספה בלימוד התורה – 'זכרו תורת משה עבדי'⁹.

יום ראשון,

ז' באדר¹⁰

יש להשתדל להוסיף ביום זה בשמחה של תורה ובשמחה של מצווה, כיוון שנוגד בו משה רבינו ע"ה, מושיען של ישראל¹¹.

בשבעה באדר – וכן בתפילת מנחה שלפניו – לא היו נשיאי חב"ד אומרים תחנון. זאת דווקא לאחר שעלו לנשיאות, אבל לא לפני זה¹².

יום חמישי,

י"א באדר, תענית אסתר (מוקדם)¹³

חולה (אפילו שאין בו סכנה)¹⁴, מעוברת

לצאת ידי חובה על-ידי שההורים מקיימים מצוות אלו, אבל לצערנו קורה שגם הורים רבים אינם מקיימים זאת כראוי. על-כן, עם כל הכבוד הראוי, מתבקשים הרבנים, המחנכים וההורים, להזכיר לילדים שתחת השפעתם [בכל בתי-הספר מכל סוג]... לקיים באופן אישי את מצוות 'משלוח מנות' ו'מתנות לאבינונים', ביום הפורים:

ל'משלוח מנות' דרושים רק שני מיני מאכל, כגון תפוח וסוכרייה; או מאכל ומשקה, כגון פרוסת עוגה ומשקה קל. ו'מתנות לאבינונים' אפשר לקיים בשתי פרוטות, פרוטה' [5 אג'] לכל אביון. ומובן שכל המרבה בצדקה הרי זה משובח.

כשנותנים לחיילים וכדומה 'משלוח-מנות', יש להקפיד לתת לגברים בשם 'צעירי-חב"ד' ולנשים בשם 'נשי-חב"ד', וכדי שהם בעצמם יקיימו את המצווה – יש להדריכם להחליף את המנות (ויכולים לקיים זאת גם במנות המוכנות להם בחדר האוכל) ביניהם לבין עצמם, איש לרעהו ואישה לרעותה. כמו-כן יש לחלק להם מטבעות כדי שיקיימו 'מתנות לאבינונים'.

– 3 אבי בדיוק, ונפקא מינה לנותן שווה-כסף. אך המטבע הקטן ביותר בארה"ק כיום הוא של 5 אג.
8) כך נקט הרבי בפשטות, 'תורת מנחם – התועודיות' תשמ"ה ח"ג עמ' 1511, בלתי מוגה (כחומשים הרגילים, ולא כבתני"ך קורן). אגב, מכיוון שהרבי נהג בקביעות לשמוע קרה"ת ולקרוא ההפסדה מתוך חומש 'תורה תמימה' [משא"כ לשיחות-רשימי השתמש במקראות גדולות, כמדומני הוצאת 'חורב']. נהג הבעל-קורא בבית-חינו, הרה"ח ר' מרדכי שוסטרמן ע"ה, לקרוא כחומש זה – שהוא 'מנהג מדינתנו' – בכל מקום שיש חילוקים בין הדפוסים השונים ואין הוראה אחרת וכן מוקלט מפיו בראש קלטות קרה"ת שלו, וכן נהג גם כאן.
9) משיחת שי"פ תרומה תשמ"ג, 'התועודיות' תשמ"ג ח"ב עמ' 1006.
10) ביום זה כתב משה רבינו ע"ה שנים-עשר ספרי-תורה

ונתנם לכל השבטים, ועוד אחד שהניח בארון. ומוה הוראה לחיזוק השליחות להגברת לימוד התורה מתוך קבלת-עול (בלקוטי-שיחות כך כ"א עמ' 317. וראה 'היום יום' דהיום). ביום זה נאמר הציווי לכל איש ישראל לכתוב ספר-תורה לעצמו. ביאור אודות אופן קיום מצווה זו למעשה לכל ישראל, בלקוטי-שיחות כך כ"ד עמ' 207 ואילך, ובלה"ק ב'שערי הלכה ומנהג' יו"ד סי' קיא.
11) 'התועודיות' תשמ"ח ח"ב עמ' 388. 'התועודיות' תשמ"ו ח"ב עמ' 589.
12) ספר-המנהגים עמ' 72, מרשימותיו של הרבי.
13) טעם מחודש בשם 'תענית אסתר', ראה בלקוטי-שיחות כך ו עמ' 371.
14) רמ"א סי' תרפ"ו ס"א. וכן המצטער הרבה מכאב עיניים (שם), וקנים תשושי-כח (מה"ח תק"נ סי' ק).
15) ראה רמ"א סי' תרפ"ו ס"א. וכן המצטער הרבה מכאב עיניים (שם), וקנים תשושי-כח (מה"ח תק"נ סי' ק).

המדינות¹⁹ – על-דרך שתשובה ממלאת את

כל הפגמים, ועד לאופן ד"אנוכי אנוכי" ב' פעמים²⁰, יותר ממה שכתוב במתן-תורה "אנוכי הוי' אלוקיך"²¹ (אנוכי פעם אחת), וכהפסק-דין ש"מקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים

כיוון שהתורה היא למעלה מהזמן, לא שייך שהיום-טוב

דומן מתן-תורתנו יתחלק לשבעה ימים, אלא זוהי

נקודה שלמעלה מכללות עניין הזמן!

גמורין יכולין לעמוד בו²², וכפי שמבאר הרמב"ם בספרו יד החזקה²³ ובשמונה פרקים²⁴ גדול החביבות דבעל-תשובה יותר מהחביבות דצדיק מעיקרא.

ועניין זה ששמחת פורים אינה נוהגת אלא יום אחד (דלא כשמחת פסח שנוהגת ז' ימים), אינו ממעט בהמשכתה בגדרי הזמן, אלא אדרבה: כיוון שאין בה התחלקות לשבעה ימים, שבעת ימי הבניין – נמשכת היא לאחרי זה בכל הזמנים ובכל התקופות ללא חילוקים, כיוון שנלקחת מבחינת "יום אחד", שהוא עניין האחדות שלמעלה ולפני שנעשה העניין ד"רשות הרבים", ומשם נמשכת האחדות בכל הזמנים והמקומות הבאים ומשתלשלים לאחרי זה.

ד. וכן הוא גם בפשטות העניינים בנוגע לפסק-דין בנגלה תורתו:

שמחת המועדים כולל גם חג הפסח – היא באופן של מדידה והגבלה²⁶, מה-שאיין-כן שמחת פורים היא באופן של יציאה ממדידה והגבלה – "חייב איניש לבסומי בפוריא עד

א. כל זה הוא הטעם וההפברה שבעניין; אבל העיקר הוא הפועל שבדבר – ככל העניינים שבתורה ש"גדול תלמוד שמביא לידי מעשה"²⁹ – שתהיה השמחה באופן ד"עד דלא ידע", ולהמשיכה אחר-כך על כל השנה כולה, בכל

19) ראה אנציק' תלמודית ערך זכירת יצ"מ ס"ג (כרך יב עמ' רט ואילך). וש"נ.
20) ראה טושו"ע ואדה"ז א"ח ס"ס תקכט.
21) מגילה ז, ב.
22) ברכות לד, ב.
23) הל' תשובה פ"ז ה"ד ואילך.
24) פ"ו.
25) ראה אנציק' תלמודית ערך זכירת יצ"מ ס"ג (כרך יב עמ' רט ואילך). וש"נ.
26) ראה טושו"ע ואדה"ז א"ח ס"ס תקכט.
27) מגילה ז, ב.
28) לשון חז"ל – פסחים יח, ריש ע"ב. ועוד.
29) קידושין מ, ב. וש"נ.

פרטי העניינים ד"ל ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר"³⁰.

* * *

ז. האמור לעיל ששמחת פורים נוהגת יום אחד, מתאים להמבואר על-פי פנימיות התורה שפורים קשור עם יום הכיפורים, — כדאיתא בתקוני-זוהר³² ש"ש (יום) כיפורים" היינו "כפורים", שלכן קשורים שניהם עם עניין הגורל: פורים — "על שם הפור"³¹, "הפיל פור הוא הגורל"³², ויום-הכיפורים — שבו היה עניין הגורלות³³, "טרף בקלפי"³⁴ — וכשם שיום-הכיפורים הוא יום אחד, כך גם פורים הוא יום אחד³⁵.

ועניין זה מתאים גם על-פי נגלה: איתא בגמרא³⁶ בפירוש הפסוק³⁷ "קיימו וקבלו היהודים", "קיימו (בימי אשורוש) מה שקבלו כבר" (כמתן-תורה בחג השבועות), היינו, שפורים קשור עם חג השבועות, והרי גם חג השבועות הוא יום אחד (מן התורה), דלא כחג הפסח שהוא שבעה ימים (כנ"ל), וחג הסוכות שהוא שמונה ימים (שלאחרי שבעת ימי הסוכות נאמר³⁸ "ביום השמיני עצרת תהיה לכם").

ח. והעניין בזה:

בביאור הטעם שחג השבועות הוא יום אחד — איתא בספרי דרוש ומבואר בארוכה בהוספות לתורה-אור³⁹, שזהו לפי שחג השבועות הוא "זמן מתן תורתנו", וכיוון שהתורה היא למעלה מהזמן, לא שייך שהיום-

טוב דומן מתן-תורתנו יתחלק לשבעה ימים, שבעת ימי הבניין, שכוללים את כל השינויים שישנם בעניין הזמן, אלא זוהי נקודה שלמעלה מכללות עניין הזמן, שלכן ניתנה התורה ביום אחד, וביום זה גופא — ברגע אחד.

ודוגמתו בתורה עצמה:

ידוע שכל התורה כולה נכללת בעשרת הדברות (כדאיתא באזהרות ר' סעדיה גאון⁴⁰), ועשרת הדברות נכללים בדיבור הראשון, "אנוכי הוי' אלוהיך וגו'⁴¹", [וכמבואר בתניא⁴² ש"אנוכי ולא יהיה לך הם כללות כל התורה כולה, כי דיבור אנוכי כולל כל רמ"ח מצוות עשה, ולא יהיה לך כולל כל שס"ה מצוות לא-תעשה, ולכן שמענו אנוכי ולא יהיה לך לבד מפי הגבורה⁴³, מפני שהם כללות התורה כולה⁴⁴].

והדיבור הראשון נכלל בתיבה הראשונה: "אנוכי" — "אנוכי מי שאנוכי", "דלא אתרמיז בשום אות וקוצא"⁴⁵, וכיוון ש"לא אתרמיז כו", לכן ביכולתו לכלול את כל הפרטים שבאים לאחרי זה, ותיבת "אנוכי" נכללת בראש התיבה (שהרי העניין דראשי-תיבות הוא מהמדות שהתורה נדרשת בהם⁴⁶) — אות א', ונמצא, שהתורה כולה נכללת באות אחת⁴⁷.

וכיוון שכתבת אות א' מתחילה באות יו"ד, נמצא, שהתכללות כל התורה באות א' גופא היא בהתחלתו וראשיתו, שזוהי נקודת היו"ד.

ט. ומצד השייכות דפורים לחג השבועות, שאז "קיימו מה שקבלו כבר", יש גם בפורים מעלה זו — שזהו מה שכתוב במגילת תענית

(38) פינחס כט, לה.

(39) יתרו קט, סע"ד ואילך.

(40) הובא בפרשי יתרו כד, ב.

(41) רפ"ב.

(42) מכות כד, רע"א. וש"נ.

(43) ראה לקו"ת פינחס פ"ב, ובכ"מ.

(44) ראה שבת קה, א.

(45) ראה בהנסמן בלקו"ש חכ"ה עמ' 382.

(30) אסתר ח, טז.

(31) שם ט, כו.

(32) שם ג, ז. ט, כד.

(33) אחרי טז, ח.

(34) יומא רפ"ד.

(35) ראה גם שיחת פורים דאשתקד סל"ו (ת"מ חכ"ה עמ' 132 ואילך).

(36) שבת פח, א.

(37) אסתר ט, כו.

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

הכנות לפורים:

בקשר למצוות ומבצעי חג הפורים, כתב הרבי: "אשר כל זה דורש זמן והכנה ופעולה — על-כל-פנים מתחיל מראש-החודש"¹, וכן: "כבכל דבר חשוב — צריכה להיות הכנה מבעוד מועד, על-כל-פנים מראש-החודש"².

יש להתחיל ולהשלים מבעוד מועד את כל ההכנות הדרושות למבצע פורים בכל העולם כולו, שלא יישאר אפילו יהודי אחד בפינה נידחת בקצווי תבל שלא יהיה נכלל במבצע פורים³.

נוסף על קיום כל המצוות דימי הפורים על-ידי כל אחד ואחת, יש להרעיש ולפרסם בכל מקום ומקום, הן בחו"ל וכן (ועל-אחת-כמה- וכמה) בארצנו הקדושה, על-דבר ההשתדלות שכל ענייני פורים יהיו באופן ד"כרוב עם הדרת מלך"⁴.

* בכמה תחפושות וכובעי פורים (כמיוחד של חיילים ושוטרים ממזרח אירופה) ובכובעי-חורף (קוצ'מע), נמצא שעטנו גמור. החכם עיניו בראשו בבודקם מראש במעבדת-שעטנו מוסמכת⁵.

מבצע פורים:

יש לעורר על ההכנות לענייני פורים (ואף בשבת, שהרי "מפקחין על צורכי ציבור בשבת"), כדי שיעשו באופן מסודר ובהצלחה,

ובהרגשה מיוחדת ליהודים הנמצאים בבתי-זקנים, בתי-האסורים, בתי-האסורים, ובצבא [ומשטרה] בכל מקום, ועל-אחת-כמה-וכמה בנוגע לצה"ל, שעומדים ומגינים בגופם במסירות-נפש ממש על גבול ארץ-ישראל. ו"שמחה פורץ גדר" תגרום הצלחה רבה בכל זה.

כמורכב יש להשתדל בעוד מועד לדאוג לנתינת צורכי הפורים לכל הזקוקים לכך.

זיכוי הרבים:

* המזכים את הרבים במקרא מגילה, יעדיפו את הקריאה ביום על זו של הלילה, הן מפני שהציבור אינו מודע לה דיו, והן ועיקר מפני (וכדאי לפרסם) שהיא הקריאה העיקרית⁶.

"שתי המצוות: 'משלוח-מנות' ו'מתנות-לאביונים', מכיוון שהן עיקר עניין הפורים, בנקל יותר לקיימן... ולכן החובה (והזכות) להשתדל ביותר... ולפרסם... [בכל דרך: מכתבים, כרוזים, עיתונות, רדיו, טלוויזיה, אינטרנט וכו']": (א) גודל מעלת מצוות אלו; (ב) שנקל מאוד לקיימן; (ג) שכל אחד ואחת שהגיעו לגיל מצוות מחוייבים בהן; (ד) ולא עוד, אלא שגם הקטנים והקטנות שהגיעו לחינוך [ו"ספיקא לחומרא"], יקיימו בעצמם מצוות אלו.

הרבה המצעירים סומכים על הדעה שאפשר

משפחתו; במתנות לאביונים — לתת רוב עם לגבאי או לקופה של צדקה (שהרי לעניים עצמם יש לתת בתכלית ההחיות בכבודם). וכל זה — כהוספה באחדות ישראל, הבאה כהכנה לסיום הגלות, עיי"ש.
(5) לוח ידבר בעתו.
(6) ראה שעיית סיי תרפ"ו ס"ק א.
(7) ערך הפירוטה' כיום לפי יקון המעשרות' דירושלים ת"ו

מלאכת המקדש

המכפר על עבודה-זרה, וכן דרשו רז"ל פסוק "לא תעשון אתי אלוקי כסף", על דיין שאינו הגון (ירושלמי, ביכורים פ"ג ה"ג), כי עיקר חטא זה תלוי במחשבת הדיין, כמו שנאמר (משלי יב,ה), "מחשבות צדיקים משפט", כי הם שלמים במשפט גם במחשבתם.

(כלי-יקר)

יום שלישי

ומגבעות תעשה להם לכבוד ולתפארת (כח,מ)

לכבוד ולתפארת. טעם שאמר כן פעם ב', לרמוז מה שאמרו בזבחים (יח,ב) וזה לשונם: "היו מטושטשין או מקורעין ועבד – עבודתו פסולה". ותניא עוד שם בד שיהיו חדשים, ואמרו בש"ס (שם), "חדשים – אין, שחקים – לא. והתניא משוחקין כשרים וכו'? אלא למצווה וכו'". והוא אומרו "לכבוד" – כנגד קרועים וזה לעיכובא, "ולתפארת" – כנגד חדשים וזה למצווה. ולזה הוצרך הכתוב לומר שניהם, וזולת זה היה לו לומר "לתפארת", שהוא יותר מאומר "לכבוד".

(אור-החיים)

יום רביעי

וזה הדבר אשר תעשה להם לקדם אותם לכהן לי (כט,א)

זה שאמר הכתוב, כבוד חכמים ינחלו (משלי ג, לה) אלו ישראל. וכסילים מרים קלון (שם), אלו עובדי עבודה-זרה. ואימתי נחלו ישראל כבוד? בשעה שקיבלו את התורה. אמר רבי יוחנן, שישים ריבוא של מלאכי השרת ירדו עם הקדוש-ברוך-הוא לסיני, שנאמר, רכב אלוקים ריבתיים אלפי שינאן (תהילים סח, יח), והיו נותנים עטרות בראש כל אחד ואחד מישראל.

(מדרש-תנחומא)

יום חמישי

ובגדי הקודש אשר לאהרון יהיו לבנו אחריו למשחה בהם (כט,ט)

אמר רב חיסדא: מתנות כהונה אין נאכלות אלא צלי, ואין נאכלות אלא בחרדל. מה הטעם? "למשחה" – לגדולה, כדרך שהמלכים אוכלים.

(חולין קלב)

יום שישי

ונועדתי שמה לבני ישראל ונקדש בכבודי (כט,מג)

צריך לדעת כוונת הכתוב מה בא ללמדנו באומרו "ונועדתי שמה לבני ישראל"? וייראה, כי בא לתת טעם למה שאומר בגמר דבריו "ונקדש בכבודי", ואמרו זיכרונם לברכה (זבחים קטו,ב) שכאן נאמר למשה "בקרובי אקדש". לזה הקדים לומר "ונועדתי שמה לבני ישראל", פירוש לצד [= מפני] שאני מזמן שכינתי לבני ישראל, חוששני להם מפרצת גדר ומיעוט כבוד מהם. לזה צריך לקדשו בקרובי, כדי שיראו ממקדשי, ורמו לו שלא הוצרך לעשות דבר אלא לצד ישראל, אבל לצידו [= של משה] אינו צריך לאיום זה.

(אור-החיים)

דבר מלכות

ומזה מוכן גם בנוגע לגאולת פורים, שהיא העלייה שלאחרי הירידה – שכל בני-ישראל הם בשווה בענייני טוב וקדושה, ועניין זה שכל בני-ישראל הם בשווה הוא רק מצד הפשטות העצמית, שבדרגה זו "לא ניכר שוע לפני דל"⁴⁶, אלא כולם הם בשווה ממש, שזהו מצד אחדות הפשוטה של עצמותו ומהותו יתברך⁴⁷.

וזהו הקשר והשייכות שבין שני הטעמים שבמגילת תענית בנוגע להמעלה דפורים – שעניין הפורים הוא למעלה ממדידה והגבלה, כפי שהדבר מתבטא הן בעניין הזמן, שנוהג יום אחד, והן בעניין הגזירה (ובמילא גם בנוגע להצלה) שהיתה על כל בני-ישראל בשווה.

והחידוש בזה – שאף שעניין הפורים הוא למעלה ממדידה והגבלה, הרי זה נמשך למטה עד לעניינים של אכילה ושתייה, "משתה ושמחה ומשלוח מנות"⁴⁸, "יאכל בשר... וישתה יין"⁴⁹, כמבואר בארוכה בתורה-אור⁵⁰ שבוז מתבטא העילוי דפורים לגבי יום-הכיפורים, והיינו, לפי שפורים הוא מעין רלעתי-לכוא.

ומזה מוכן גם בנוגע להפעולה דפורים על כל השנה – שהעניינים שלמעלה ממדידה והגבלה נמשכים למטה מטה ביותר, עד לעניינים של אכילה ושתייה כפשוטם.

(קטעים מהתוועדות חג הפורים היתש"כ* – בלתי מוגה; באדיבות ועד הנחות בלה"ק)

ש"גאולת מצרים נוהגת ז' ימים, וגאולת מרדכי ואסתר אינה נוהגת אלא יום אחד, והיינו, שזהו עניין שלמעלה מהזמן, שלכן נמשך בהגקודה של יום אחד.

כלומר: כאשר יהודי מקיים את עניין הפורים כהוראת התורה באופן ד"עד דלא ידע" – הרי הוא יוצא מההגבלות של מקום וזמן, כך, שכל שאר הרגעים של יום הפורים אינם במציאות אצלו, כיוון שהוא כבר למעלה מטעם ודעת.

י. ועל-פי זה מוכן שב' הטעמים שבמגילת תענית בנוגע להמעלה דפורים לגבי פסח – "גאולת מרדכי ואסתר אינה נוהגת אלא יום אחד", ו"גאולת מרדכי ואסתר שנגזרה על הזכרים ועל הנקבות, מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד" – שייכים זה לזה:

ידוע הפתגם – שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר כמה פעמים⁵¹ – בביאור הטעם שבסיפור המגילה אודות גזירת המן נאמר⁵² "יהודיים" בב' יו"דין, שב' הו"דין רומזים על עשר הכוחות של היצר-טוב ועשר הכוחות של היצר-רע, והיינו, שישנם יהודים של יצר-טוב וישנם יהודים של יצר-רע, ועל שניהם נגזרה הגזירה בשווה.

וזהו גם מה שכתוב "מנער ועד זקן טף ונשים" – שבוז נכללים חילוקי הדרגות לא רק בשנים, אלא גם בחכמה ובדעת, ובמעלה ומדרגה, ועל כולם נגזרה הגזירה בשווה.

49) ראה כתר-שם-טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סקני"ה ואילך. ושי"ג.
50) אסתר ט, כב.
51) רמב"ם הל' מגילה פ"ב הט"ו. וראה גם אג"ק ח"ה עמ' רנו הערה 5.
52) מג"א צט, ג ואילך.
(* ההתוועדות נערכה באולם הגדול אשר ב-585 אלבאני עור. בסמיכות לראטלאנד ראוד.

פתאום אמר הרבי: "כל הפושט יד נותנים לו"...

"אחד יקח על עצמו להוציא ידי חובה את כולם בעד דלא ידע" □ "ראו ימופתים" ואחר-כך הלכו לאכול קוגל" □ בשעה שתיים ושלשים, באמצע ההתוועדות, לקח כמה כוסות וכשגמר עד הסוף, שם ידו הקדושה על המצח ושפסף □ "הקהל היה בשמחה גדולה ויתפשו איש באחיו, בין אם הכירו ובין אם לא, וירקדו על הריצפה, על ספסלים ועל השולחנות" □ תיאור מלא של ההתוועדות המופלאה בפורים תשכ"ו

מאת הרב מרדכי-מנשה לאופר

אחת ההתוועדויות המופלאות של הרבי היתה בפורים תשכ"ו. תיאור ההתוועדות התפרסם לראשונה בדפוס ב'כפר חב"ד' גיליון 658 (מאת יוסף בן-יעקב). הם מבוססים על יומנו של הרה"ר 'ר' ישראל-יואל ע"ה סוסובר, בתוספת השלמות מרשימות פרטיות נוספות של תל' התמימים דאז, והננו מביאים את התיאור לפניכם.

בשעה שמונה ושלשים נכנס הרבי להתוועדות, התחילו בניגון ואחר-כך לקח חתיכות עוגה ושם במפית של נייר ואמר "לחיים" לכל אחד. אחר-כך התחיל בשחיה בעניין השלושה פסוקים שאמרו הילדים להמן.

היו חמש שיחות וכל שיחה היתה בערך עשרים דקות. בניגונים עודד בידו הקדושה. בין השיחות אמר לכמה אנשים להגיד "לחיים". כמה אנשים נתנו לרבי יד, והיה אחד שהרבי הושיט ידו אליו.

"צריך להיות 'עד דלא ידע'"

בערך בשעה שתיים (לפנות בוקר) אמר הרבי: "כיוון שעומדים כבר קרוב יותר לסיום מאשר להתחלה, כבר לאחר הצות, ומכיוון שצריך להיות 'עד דלא ידע' ולעת עתה לא נראה שמישהו אוזח במצב זה, שאחד יקח זאת על עצמו ויוציא ידי חובה את כולם".

אחד רצה מיד למזוג לעצמו כוס משקה. הרבי לא כל-כך הסכים אבל בכל-זאת נתן לו 'לחיים' ושאל אם הוא הנבחר שבעם, וגם נתן לו כמה חתיכות 'מוזנות' (לפי בקשתו), וכולם

"כאילו הם עוסקין בניין הבית"

על-פי קריאת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו משבת פרשת משפטים, מברכים-החודש אדר ראשון ה'תשמ"ט (התוועדויות ה'תשמ"ט, כרך ב, עמ' 317) להוסיף לשיעורי החת"ת של ימים אלו "מפירושי חז"ל בתורה שבעל-פה (על-כל-פנים מאמר ופירוש אחד על פסוק אחד). כפי שנלקטו כבר בספרים" - הננו להגיש בזה מפירושי חז"ל לפרשת תצווה, מחולקים לפי ימי השבוע הבאים עלינו לטובה

שבת-קודש פרשת תרומה

אורך החצר מאה באמה ורוחב חמישים בחמישים (כו,יח)

חצר אורכה מאה אמה ורוחבה חמישים, שנאמר "ועשית את חצר המשכן". אבל אי אתה יודע כמה רוחבו של קומה [קלע]. כשהוא אומר וקומה ברוחב חמש אמות, הווי, מה קומה חמש אמות, אף רוח בחמש אמות. כיצד היה מעמיד את החצר? היה נותן עשרים אדנים של נחושת בצפון ועשרים בדרום ועמוד בתוך כל אחד ואחד, וטבעת קבועה באמצעיתו, והיה נותן את הקונטיסין במיתרין ובעמודין; והקונטיסין — אורכו של כל אחד ואחד שישה טפחים ורוחבו שלושה; ותולה את הטבעות בתוך האונקלין וכורך בה את הקלע כמין קלע זו של ספינה. נמצא הקלע יותר מן העמוד שתי אמות ומחצה מצד זה ושתי אמות ומחצה מצד זה, וכן לעמוד השני.

(ילקוט-שמעוני)

יום ראשון

ואתה תצווה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך (כו,כ)

מה מגורה שאינה לאכילה, טעונה שמן זית זך, מנחות שהן לאכילה אינו דין שיהיו טעונין שמן זית זך? תלמוד לומר: זך כתית למאור ולא זך כתית למנחות.

אמר רבי חנינא סגן הכהנים, אני הייתי משמש בבית-המקדש ומעשה ניסים היה במגורה. משהיו מדליקין אותה מראש-השנה, לא הייתה מתכבה עד שנה אחרת. ופעם אחת לא עשו הזיתים שמן, התחילו הכהנים לכבות (ספרים אחרים: לבכות).

אמרו רבותינו זיכרונם לברכה, כיוון שהיו מדליקין המגורה, כל חצר שבירושלים, הייתה משתמשת לאורה. לכך נאמר, ויקחו אליך שמן זית זך כתית.

(מדרש-תנחומא)

יום שני

ועשית חושן משפט מעשה חושב כמעשה אפוד (כח,טו)

לפי שנאמר "מעשה חושב כמעשה אפוד", תלה עניין החושב באפוד, לומר לך שקילקול הדין שקול כנגד עבודה-זרה, כמו שאמרו רז"ל (סנהדרין ז, ב), "כל המעמיד דיין שאינו הגון כאילו נטע אשירה כו'", דהיינו עבודה-זרה. על כן אמר שחושן המשפט המכפר על הדין יהיה כמעשה אפוד

ולהרבה נתן ברכתו, אבל לאחרים לא נתן.

ריקוד שמח בחוצות ניו-יורק

בתוך כל ההמולה הזאת נשברו הקפיצים של המכונית של ר' קרינסקי, כי הרבה אנשים נדחפו על המכונית כל אותו זמן שהרבי עמד ליד המכונית, כמו שעה, לחלק י"ש וענה לכולם "לחיים ולברכה" בקול רם, ובמילא הגג שקע ולא יכלו לפתוח את הדלת.

ואז בא ר' מרדכי ריבקיץ עם המכונית שלו והרבי נסע לביתו עם המכונית הזו. זה היה בשעה ארבע ושלושים.

(ר' קרינסקי נהג את המכונית אבל גם ר"מ ריבקיץ נסע בה עם הרבי). הרבי אמר להרב חודקוב שגם הוא יכול להיכנס במכונית ולא ידחפו אותו ונכנס וישב במושב האחורי.

הרבה מהקהל הלכו אחרי המכונית באמצע הרחוב, וקול גדול של שירת "כי בשמחה" ליווה את המכונית. וכשהיא נעלמה מהעין יצאו המונים בריקוד שמח בחוצות ניו-יורק.

לא להתפעל מה'עולם'

באותה שעה ועוד קודם כבר התאספו ליד ביתו של הרבי כשלושים בחורים בערך, וכשהגיע הרבי לביתו החלו לשיר, והיו אחרים שעשו "שא, שא", כי לא רצו להרעיש ליד ביתו של הרבי. אולם הרבי הראה בידו הקדושה שימשיכו ולא יתפעלו מה'עולם" ועודד בידו הקדושות הרבה. כשעלה על המדריגות התחיל כמו לחפש בבגדיו את המפתחות, ופתח את הדלת ומיד יצא ועודד הרבה בידו הקדושות. אחד עשה אל מול הבית קוליע והרבי עודד הרבה בידו בניגון נייעט נייעט ניקאוואו.

ליד הבית הרבי חילק עוד הפעם משקה. אחד בירך את הרבי שיהיה בריא והרבי ענה לו: "גם אתם וכל אשר אתכם".

הכל היה לפלא והרבי היה שמח מאוד מאוד ובעומרו ליד דלת הבית רקד על מקומו זמן רב.

והעיר ואיסטרען פארקווי צהלה

ושמחה...

בסוף החלוקה אמר "למה דוחפים? הרי הקהל קטן!", ואמר, "שלא ייקחו פעמיים, זה לא יוסיף כלום", והתחיל לעלות במדרגות התחתונות.

לפני שעלה אמר לו אחד: "איבער א יאר נאך אמאל" [=תזכו לשנה הבאה]. והרבי לא ענה לו אלא המשיך ללכת הלאה. הנ"ל נבהל לנפשו על זאת וירץ אחרי הרבי וחזר על דבריו ויען לו הרבי: "און מיט א הוספה" [=ובהוספה].

כל זה נמשך לערך חמש-עשרה דקות ואחר-כך נכנס הרבי לתוך ביתו, והעיר והרחוב איסטערן פארקווי צהלה ושמחה" עד אור הבוקר.

"עדיין פורים"

שושן פורים בבוקר. כשיצא הרבי לקריאת התורה ניגש אחד הת' ואמר לרבי שלא קיבל 'לחיים', והרבי ענה לו שעל-פי דין אסור לשתות קודם קריאת-התורה. [ברשימה אחרת: "ס'האט ניט קיין ארט פארן דאווענען" – אין לזה מקום קודם התפילה], ושיבוא אחרי קריאת התורה. ואחר-כך נכנס הרבי לחדרו הקדוש ויצא עם בקבוק י"ש ונתן לו ולעוד אחד. זה יום ההולדת של הנ"ל והרבי בירך אותו, "א הצלחה'דיקער יאר [=שנת הצלחה] בגשמיות וברוחניות".

לאחר מנחה ניגשו עוד כמה וביקשו שלא קיבלו וכו' וביניהם ניגש אחד עם בקבוק 'משקה', ואמר לו הרבי: "אתם יכולים למוזג לבד ולשתות לבד, זה עדיין פורים אף שאין אומרים 'ועל הניסים'".

בלילה, כשנכנס הנ"ל ל'יחידות', הנה קודם צאתו אמר לו הרבי: "תסלחו לי שלא נתתי משקה בצהריים, חששתי שיחריבו את בית-הכנסת..."

אחד כתב פתק לרבי שלא קיבל, וענה לו שילמד תורה בהתמדה ושקידה ותלמוד-תורה כנגד כולם.

רש"ל אמר שגם הוא רוצה משקה, ואמר לו הרבי "מיט אייך האב איך מורא אנצוהויבען" (=איתכם, חושש אני להתחיל), ונתן לו. וגם נתן להרבה. להרב יצחק דובער אושפל אמר: "תאספו כוח לקחת משקה, שיהיה כוס מלא על-פי שולחן-ערוך", ואמר לו לקחת כמה פעמים.

התחיל לנגן "כאטש מי כודי" ושר מאוד "לעבעדיק" (=בחיות). ציווה לנגן "אבינו מלכנו" ועצם את עיניו. ניגון אדמו"ר הזקן ציווה לחזור שלוש פעמים.

לרש"ג מסר יין ולא י"ש ואמר: "עס איז דאך פורים און עס איז דא א עניין להרבות ביין" (=זה הרי פורים ויש עניין להרבות ביין). להרב חודקוב אמר, "וואס איז מיט מיין דירעקטאר?" ("מה עם המנהל שלי?") ומזג לו י"ש.

אלו שנסעו לאנשי החיל העמידו משקה וגם נתנו לרבי תפוזים בשם כל החיילים. הרבי מזג לכל אחד ואחד מהם והשאר השאיר על השולחן שלפניו. אחר-כך שאל הרבי אם קיבלו את המברק ששלח להם ואמרו שלא. הרבי הביט עליהם בתימהון ועשה בידו הקדושות כמו "חבל". גם הביט על רלי"ג בפליאה מפני מה לא קיבלו.

"מי אומר שאתה צריך לנסוע?"

ר' נחמן קובלסקי מסר לרבי תאנים ועוגות וה'משקה' ועמד על-יד הרבי משך זמן. הרבי שחק ואמר שהוא בעצמו לא יאכל מצד שאלה ב'ברכה אחרונה', ומסר לרמ"ל ראדשטיין בפנים שוחקות.

רש"ג ניגש לרבי וביקש משהו ואמר לו הרבי – "למה אתה צריך להגיד כמה פעמים? אמרתי כבר שזה שייך לחודקוב!", והרבי נתן לו משקה.

שמעתי שהרבי אמר לאחד שאמר לו שהוא צריך לנסוע – "מי אומר שאתה צריך לנסוע? אולי אתה צריך להישאר?". ואחר-כך אמר לו

התחילו לתפוס ממנו. ואמר לו הרבי: "איר וועט באלד מאכן ספיטשעס" [=תיכף תתחילו לנאום]... והתחיל לענות משהו לרבי ואמר לו הרבי, "איך האב געזאגט אז באלד וועט איר מאכן ספיטשעס" [=הלוא אמרתי שתיכף תתחילו לנאום]...

אחר-כך שאל האם עושה את מלאכתו, שלכן קיבל מזונות, ושוב התחיל לדבר ואמר לו הרבי – "מיט ספיטשעס וועט איר גארניט אויפטאן, מ'דארף האבן 'עד דלא ידע' [=בנאומים לא תפעלו מאומה. צריך להיות 'עד דלא ידע']".

"נסו לגעת בעניבה שלו"...

הרבי קרא לר' חיים-אשר הכהן כהנובואמר, "הרי הוא כהן, שייגש". כשניגש, מזג לו כוס מלאה של 95% ושתה ולא הרגישו כלל. אמר לחיים והרבי בירך אותו שיהיה לו "א הרהבה'דיקער יאר בגשמיות" (=שנה של הרהבה בגשמיות). אחר-כך הורה לו לומר "לחיים" עוד כמה פעמים, ואמר: "הפגישה הראשונה איתו היתה כאשר עשה קידוש על 95% בפאריז". ואחר-כך אמר לו לשתות עוד כוס ושתה עוד כוס מלאה.

הרבי דיבר שיחה בעניין שיכולים לשמוע חסידות ואחר-כך הולכים לאכול קוגל. אחד ששתה יותר מדי היה עונה אחר הרבי – "לאכול קוגל" – ורצו לסלקו, אבל כמה פעמים הביט אליו הרבי בפנים שוחקות. והרבי המשיך ואמר שראו בפועל מופתים אצל הרבי הקודם ואחר-כך הלכו לאכול קוגל.

הנ"ל ששתה הוסיף לדבר ובסוף שם ראשו על השולחן ואז החלו להוציא אותו ואמר הרבי – תהפכו לו את העניבה, ותראו... [ברשימה אחרת: רק נסו לגעת בעניבה שלו ותראו שהוא יודע הכול].

"כוס מלא על-פי שולחן-ערוך"

הרבי מזג לכמה וכמה כוסות מלאים י"ש.

עוד – "רואים כמה השליחות יקרה אצלך"...
[כי לא ביקש רשות לבוא] ואיני יודע אם הרבי נתן לו יי"ש.

אחר-כך דיבר שיחה אודות כפר-חב"ד.

בשעה שתיים ושלושים שתיקה הרבי באמצע ההתוועדות כמה כוסות עד הסוף וכשגמר עד הסוף, שם ירו הקדושה על המצח ושפשוף. כך היה כמה פעמים. פעם קרה שהביט בכוס וראה שהיא ריקה ומיד ניגש הרב מרדכי מענטליק. בדיוק אז הרבי דיבר עם מישוהו והר"מ חיכה עד שהרבי אמר למוזג, ומיד מזג, ושתיקה הכול.

חשבו שההתוועדות נגמרה...

הרבי לקח את הסידור ופתח אותו, וכולם חשבו שההתוועדות נגמרה. פתאום קרא לנכדו של הרב זווין באומרו: אם נכדו של זווין נמצא, שיבוא לקחת משקה בעד הסבא. נתן לו 'לחיים' ולא גמר כל הכוס. ואמר לו שיגמור, כי אין לערבב את שלו עם של הסבא, וכיוון שצריך להיות 'טופח על מנת להטפוח', שיגיד קודם בעד עצמו ואחר-כך בעד הסבא. מזג לו פעם ב' ונתן לו מזונות. הנ"ל לא ידע אם זה בשבילו או בשביל זקנו, ואמר לו הרבי – "הסבא היה עושה קידוש על 95% ולא היו צריכים פארבייסן"...

אחד הנוכחים רצה להוסיף לו 'משקה' וסירב, והרבי אמר לו: "הרי זה דין בשולחן-ערוך!" [לבסומי כפורים]. כאשר הרבי התחיל את השיחה האחרונה ואמר 'מ'גייט מסיים זיין', הפסיק ואמר לו "דו מעגסט מסיים זיין" [= "מותר לך לסיים" (את הכוס)].

אמר להרב חיים מאיר בוקיעט שיגיד 'לחיים' ושאל כמה פעמים אם הכוס מלאה. דיבר שיחה ולאחר השיחה שאל אם חיים-אשר (הנ"ל) כבר ישן, ומישוהו אמר שכבר יצא ב'עד דלא ידע'. בינתיים בא ר' חיים-אשר לרבי והרבי מזג לו עוד כוס מלאה ואמר ר' חיים-אשר לרבי – קיבלתי ברכה שתהיה לי הרחבה בגשמיות, אבל ברוחניות עוד לא קיבלתי. וכיסה הרבי את המיקרופון ואמר לו

משהו [ברשימה אחרת שאמר לו הרבי "בשמחה וטוב לבב"].

"עשו לי טובה וקחו 'משקה'"

בינתיים שתיקה הרבי עוד כמה כוסות והתעניין בכמה בחורים שנסעו למחנה צבא לקרוא את המגילה ושאל כמה בדיוק נסעו – חמישה? שישה? או שבעה? – ואת כל אחד מהם שאל: "גם אתה נסעת?". וניגשו התי-יצחק-מאיר קגן, שלום-בער העכט, ובן-ציון שאפרן. גם הם הביאו משקה, והרבי מזג לכל אחד. אחרי כן נתן משקה להרב יעקב-יהודא העכט ואמר בחיך: "המדריכות לא יידעו"...

אחר-כך אמר להרב מענטליק בחיך – "טוט מיר א טובה און נעמט 'משקה'" ("עשו לי טובה וקחו 'משקה'"), ומזג לו כוס מלא של 95% והנ"ל שתה את כולה. הרבי חילק משקה לעוד כמה ואחר-כך שאל על ר' משה-יצחק העכט אבל הוא לא היה.

בהתוועדות נערכה גם מגביה. אחר-כך אמר: "מסתמא יארגנו התוועדות", ומסר להרב דוד רסקין עוגה גדולה ששלחו לו למשלוח-מנות, וגם מהמוזנות שלו וקצת יי"ש ובקבוק סודה.

מאז שהרבי פתח את הסידור עברה בערך חצי שעה. ואחר-כך היו עוד הרבה "גילויים", כדלקמן.

"אני רואה רק ריקים"

באמצע אמר: "מ'זאל אויסליידיקן אלע בוטלעך וואס זיינען דא. איך מיין ניט אויסגיסן, ס'איז דאך בל-תשחית ובפרט בשנת השמיטה איז דאך דער לימוד לאכלה ולא להפסד... [= "לרוקן את כל הבקבוקים שיש כאן. אינני מתכוון לשפוך, שהרי זה בל-תשחית ובפרט בשנת השמיטה שישנו הלימוד 'לאכלה ולא להפסד'"]. הרבי התחיל למוזג, וכמה וכמה התקרובו אליו ומזג להם. ואחר-כך אמר: "אני רואה רק ריקים, 'כלים ריקים אל תמעישו', שהכלים לא יישארו מלאים". מיד

נעשה רעש ובמהירות 'רוקנו' את כל הבקבוקים. אחר-כך שאל אם כל הכלים כבר ריקים ונעשה רעש גדול עוד יותר.

הזקנים ברחו ממש בניסים

פתאום אמר: "כ"ץ הפושט יד נותנים לו...", ומיד התחילו מאות לרוץ כו' ונעשתה מהומה. הטייפרעקארדערס והרמקול נשברו וכו', והרבי יושב ומוזג לכל אחד, ואמר "לא לדחוף, כך אי-אפשר לחלק", אבל לא הועיל כי היתה מהומה גדולה. כולם יצאו מהכלים. מרוב גודל הגילויים גם היו כאלו שכבר היו מבושמים ואפילו נדחפו אל שולחן הרבי. עלו אחד על השני, קומה על קומה והזקנים ברחו ממש בניסים...

וכל הזמן הזה הרבי עומד ומתוך שמחה וקירוב מוזג לכל אחד ואחד משקה וכשגומר בקבוק, נותנים מיד בקבוק שני וכך הלאה. בינתיים הרבי לקח את סידורו ובירך ברכה אחרונה וסגרו ולאט לאט, עד שפילסו הדרך – ויצא בניגון (שהתחיל) "כי בשמחה".

הרבי אמר - "בלי התפעלות"...

כאשר הרבי הגיע למדרגות הבימה. נפלה פתאום חומת אנשים, ובתוכם היו גם הרב חודקוב, שגם הוא לקח 'משקה'. עד שקמו כולם ועשו דרך, היו שם דחיפות רבות. הרבי יצא מבית-המדרש בשעה שלוש ושלושים (בבוקר).

הקהל היה בשמחה גדולה ויתפשו איש באחיו בין אם הכירו ובין אם לא וירקדו על הרצפה, על ספסלים ועל השולחנות. כאן רוקדים בעיגול וכאן ככוכב וכאן שניים מתלהבים בריקוד יד על יד וכאן אחד בודד קופץ על מקומו, מוחא כף וצועק ושר ככרוכיא והיה המחזה נורא ונפלא.

לפני שיצא מ-770 רצה הרבי למוזג 'משקה' למישוהו, אבל כשגברו הדחיפות והחלו לחטוף לא נתן. וכשהרבי התחיל לצאת, התחיל הנ"ל לצעוק: "רבי, רבי, איך האט מיר צוגעזאגט,

לא נדחף - לא מקבל...

לעוד אחד שרצה לעכב את הדחיפות אמר הרבי – "הרי כבר קיבלת ומדוע אתה עדיין עומד כאן?". וענה שמנסה לעכב את הדחיפות. אמר לו הרבי – "אם אתה מצליח לעצור את הדחיפות או לא אינני יודע, דבר אחד בטוח שאתה תופס מקום".

לאחד שביקש אמר: "הרי כבר קיבלת!". וענה הנ"ל שבכוס היה חור והמשקה נשפך. ואמר לו הרבי – "ומה יועיל עכשיו אם גם עכשיו יש חור?" [ברשימות אחרות: "כלי שבור אינו מחזיק"...]...

לאחד אמר – "תיגש לסוף השורה". אחד מהתי' צילם והרבי שאל לדעת "מי זה?", באומרו, "מ'טיילט משקה... חיצוניות ממש" [= מחלקים 'משקה'... 'חיצוניות' ממש] ולאחר שאמרו לרבי את שמו אמר – האם לכל הפחות קיבל לחיים?

לאחד מאלו שביקשו יי"ש אמר – "בתנאי שתלמד כל שבוע את התורה-אור ולקוטי-תורה של הפרשה". ושאל הנ"ל "כל שבוע?". ואמר לו הרבי – "זה המסחר" [= זאת העסקה].

שמעתי אשר אחד ניגש וביקש גם בשביל חברו. ושאל הרבי "למה החבר אינו לוקח בעצמו?". ואמר הנ"ל כי "אינו רוצה להידחק". ואמר הרבי, "אם אינו רוצה להידחק אינו יכול לקבל". הרבה אנשים ביקשו דברים פרטיים